

KORIZMA

1. NAZIV

Naziv korizma dolazi od latinskog naziva quadragesima (četrdesetnica). Tako je prema latinskom nastalo i talijansko ime quaresima ili francusko carem. Engleski naziv lent upućuje na godišnje doba (lengthen – kad dan postaje duži).

Riječ korizma (četrdesetnica) prvi put spominje Euzebije Cezarejski (265.-340.).

2. SMISAO

Smisao i sadržaj korizmenog vremena sažeto izražava Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji: *Korizma je vrijeme koje prethodi i oraspoložuje za slavlje Vazma. Vrijeme slušanja Božje riječi i obraćenja, priprave i spomena krštenja, pomirenja s Bogom te s braćom i sestrama, vrijeme češćega posezanja za 'oružjem kršćanske pokore': molitvom, postom i dobrim djelima.*

Konačno, riječima pape Benedikta XVI., korizma nas podsjeća da se biti-kršćanin može ostvarivati samo kao uvijek novo postajati-kršćanin, da ono nikada nije završen događaj koji je iza nas, nego da zahtijeva uvijek novo vježbanje.

3. POVIJEST

Od samih početaka priprava za svetkovinu Uskrsa sastojala se od jednog ili dva dana posta o čemu početkom 3. stoljeća svjedoči Hipolit Rimski. Četrdesetdnevni vazmeni post prvi se put spominje 306. godine u tzv. Epistula canonica sv. Petra Aleksandrijskog gdje se određuje da lapsi (kršćani koji su se tijekom Dioklecijanova progona od straha odrekli vjere) nakon tri godine javne pokore drže još jednu četrdesetnicu posta i molitvi kao pripravu za dan svoga pomirenja. Vrijeme 40-dnevne priprave za Uskrs, javlja se u rimskoj liturgiji od 4. stoljeća, a započinjalo je Prvom nedjeljom korizme. Od 6. stoljeća početak korizme pomiče se na srijedu koja prethodi toj nedjelji. Toga su dana pokornici, a potom i ostali vjernici, primali pepeo kao znak ulaska u korizmenu pripravu za Uskrs. Od kraja 11. stoljeća pepeo se radio od maslinovih ili palminih grančica blagoslovljenih na Cvjetnicu prethodne godine. Pepeo označava ozbiljnost i pokoru, te nadu u uskrsnuće. Ta se srijeda stoga naziva Pepelnica.

4. TRAJANJE

U liturgijskoj godini korizmeno razdoblje traje od Pepelnice do Velikoga četvrtka, to jest Mise večere Gospodnje kojom započinje Vazmeno trodnevlje.

U korizmeno vrijeme dakle spadaju i korizmene nedjelje, stoga ona ukupno broji 44 dana.

Zanimljivo, u vrijeme posljednje obnove kalendara (1969. god.) liturgičari su htjeli dokinuti Čistu srijedu, pa bi tako korizma, kao što je to bilo u počecima, počinjala na Prvu korizmenu nedjelju i doista trajala 40 dana, no na izričitu želju pape Pavla VI. Čistu srijedu nije se diralo. Broj 40 stoga treba tumačiti simbolički, a ne doslovno.

Četrdesetdnevna priprava za svetkovinu Uskrsa se temelji na biblijskoj tipologiji:

40 dana trajao je opći potop (Post 7,14)

40 dana Mojsije je boravio na brdu Sinaj (Izl 24,18)

40 godina su Izraelci lutali pustinjom (Još 3,4)

40 dana išao je Ilija prema brdu Horebu (1 Kr 19,8)

40 dana vrijeme je u kojemu se Niniva trebala obratiti (Jona 3,4)

40 dana Isus je proveo u pustinji (Mk 1,13; Mt 4,2; Lk 4,1)

40 dana nakon uskrsnuća Isus je uzašao na nebo (Dj 1,6-11)

5. KORIZMENE NEDJELJE

Korizma broji šest korizmenih nedjelja, a u liturgijskoj tradiciji svaka ima svoje ime:

Čista – jer dolazi odmah iza Čiste srijede (Pepelnice).

Pačista – ili pračista, odnosno još čišća od prve koja se naziva Čista

Bezimena – jer joj se nije davalo ime iz poštovanja prema korizmi, prema mucu Isusovoj

Sredoposna – jer je na polovici korizmenog posta.

Gluha – jer se te nedjelje pjevalo bez pratnje orgulja, pokrivala bi se slike i kipovi u crkvi, zastirali bi se križevi kako bi crkveni prostor izgledao što jednostavnije, a sve poradi veličine svetih dana koji se bliže: muke, smrti i uskrsnuća Gospodinova.

Cvjetnica ili Cvjetna nedjelja – liturgija Cvjetnice obilježena je čitanjem ili pjevanjem muke, a naziv je dobila zbog procesije s grančicama u spomen na Isusov ulazak u Jeruzalem, kada ga je puk dočekaao poklicima Hosana Davidovu Sinu, blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.

Korizmene nedjelje izuzete su od pokorničkog karaktera korizme, jer svaka nedjelja, pa i korizmena, ima pečat uskrsnuća Gospodnjega u tjednom ritmu života kršćana.

6. LITURGIJSKE PREPORUKE

Opća uredba Rimskog misala donosi nam nekoliko napomena glede korizmenog vremena:

U vrijeme korizme zabranjuje se urešavanje oltara cvijećem, osim u nedjelju Laetare (IV. korizmena) te na svetkovine i blagdane. Cvjetni ures neka bude uvijek umjeren te neka se radije smjesti pored oltara nego na samome oltaru.

U vrijeme korizme sviranje orgulja i drugih glazbala dopušta se samo kao potpora pjevanju, osim u nedjelju Laetare (IV. korizmena nedjelja) te na svetkovine i blagdane.

Ljubičasta se boja uzima u doba došašća i korizme... Ružičasta se boja može uzeti, tamo gdje je običaj, u nedjelje Gaudete (III. došašća) i Laetare (IV. korizmena).

Osim toga, Uredba napominje kako se u korizmenom vremenu ne pjeva (ili govori) Slava, te kako se umjesto poklika Aleluja pjeva redak prije evanđelja, naznačen u lekcionaru.

7. POST I NEMRS

U pokorničkom duhu korizmenog vremena, neki vjernici odlučuju se na post i/ili nemrs.

Podsjetimo stoga na značenje i smisao ove dvije pokorničke prakse.

Post za katolika znači uzeti samo jedan puni obrok u danu.

Nemrs znači redovito jesti (uobičajena tri obroka dnevno), ali ne jesti meso.

Crkva je proglasila dva dana strogog posta i nemrsa, a to su Čista srijeda ili Pepelnica i Veliki petak. Na ta dva dana vjernik uzima samo jedan puni obrok (do sita) jer je post, a ne jede meso jer je nemrs! U ostale petke uzima redovite obroke, ali se odriče mesa.

Post je obvezatan za katolike od navršene 18. do započete 60. godine života.

Zakon nemrsa obvezuje one koji su navršili 14. godinu života, osim ako je u petak svetkovina.

Posta su oslobođene trudnice, dojilje, bolesnici i oni koji se bave teškim fizičkim radom.

Ukoliko se u vremenu korizme odlučimo na pokorničku praksu posta i/ili nemrsa, imajmo na umu riječi sv. Leona Velikog:

Prihvatimo, dakle, ovaj svečani post marljivom pobožnošću i budnom vjerom. Slavimo ga ne praznim uzdržavanjem od jela, što ga često savjetuje slabo zdravlje tijela ili bolest gramzljivosti, nego širokogrudnom plemenitošću. Bit našeg posta nije u samom uzdržavanju od hrane i ne koristi uskraćivati hranu tijelu, ako srce ne ostavi nepravde i ako se jezik ne uzdrži od pogrde. Bit ćemo ne bez razloga izloženi kritikama nevjernika i naši će propusti naoružati jezike bezbožnika protiv vjere, ako postimo, a naš se način života ne slaže s čistoćom savršenog posta.